

Rinoplasti Hastalarının Kişisel Değişkenlere Bağlı Memnuniyetlerinin Değerlendirilmesi

Başak ÇAYPINAR ESER*, A. Emre İLHAN**

Öz

Amaç: Dünya genelinde yapılan araştırmalarda burun cerrahilerinin yalnızca % 10'u sadece fonksiyona bağlıyken, geri kalanının görsel değişikliği amaçladığı bildirilmiştir. Kozmetik rinoplasti için giderek artan istek dünyanın belli kısımlarında ileri bilimsel değerlendirme gerektirmektedir. Düşük özbeğeni, olumsuz vücut imajı ile ilgili anksiyete ve bazı psikolojik kişisel özellikler (mükemmelliyetçilik veya obsessif-kompulsif, bipolar ve psikozun diğer özellikleri) estetik cerrahi için motivasyon oluşturabilir. Mevcut çalışmamız, rinoplasti hastalarımızda demografik değişkenleri (yaş, cinsiyet, evlilik, eğitim seviyesi, çocuk sahibi olma) ve psikolojik değişkenleri (daha önce psikiyatrik tedavi almış olma veya psikiyatrik tedavisinin devam etme durumu) değerlendirmektedir.

Yöntem: Çalışmamızda 99 hasta değerlendirilmiştir ve hastalarımızın hepsi kliniğimize estetik amaçlı rinoplasti için başvuran hastalardır. Bu çalışma değişkenleri demografik değişkenleri (yaş, cinsiyet, evlilik, eğitim seviyesi, çocuk sahibi olma) ve psikolojik değişkenleri (daha önce psikiyatrik tedavi almış olma veya psikiyatrik tedavisinin devam etme durumu) içermektedir.

'Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği' (RBSÖ) ve 'Sosyal Görünüş Kaygı Ölçeği' (SGKÖ) ile skorumla sonrası değişkenlerle olan anlamlılık sorgulanmıştır.

Özgün Araştırma Makalesi (Original Research Article)

Geliş / Received: 08.08.2021 & **Kabul / Accepted:** 11.08.2021

DOI: <https://doi.org/10.38079/igusabder.980429>

* Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Odyoloji Bölümü, İstanbul, Türkiye, E-posta: bskcypr@hotmail.com **ORCID** <https://orcid.org/0000-0002-3782-4738>

** Dr., Rinocenter Özel Klinik, İstanbul, Türkiye, E-posta: emreilhanyayin@gmail.com **ORCID** <https://orcid.org/0000-0001-5513-1161>

ETİK BİLDİRİM: Çalışma, İstanbul Gelişim Üniversitesi Etik Kurulu tarafından 15.04.2021 tarih ve 2021-13-23 karar numarası ile onaylanmıştır.

Bulgular: Olguların ameliyat öncesine göre ameliyat sonrası RBSÖ puanlarında gözlenen artış istatistiksel değerlendirmede anlamlı kabul edilmiştir ($p < 0.001$). Bu da ameliyatın RBSÖ ölçeğine dayanarak olumluluk göstergesi olarak kabul edilebilir.

Olguların ameliyat öncesine göre ameliyat sonrası SGKÖ puanlarında gözlenen düşüş istatistiksel verilerde anlamlılık arz etmiştir ($p < 0.001$). Bu da ameliyatın SGKÖ ölçeğine dayanarak olumluluk göstergesi olarak kabul edilebilir.

Sonuç: Çalışmamızda bazı parametrelerin, genel geçer kabul gören bazı hipotezleri destekler tarzda olduğu görülürken, bazı parametlerin ise sanılanın aksine benlik saygısı veya sosyal görünüş kaygısı üzerinde etkili olmadığını saptadık.

Anahtar Kelimeler: Rinoplasti, psikoloji, psikiyatri, benlik kaygısı, sosyal görünüş

Evaluation of Rhinoplasty Patients for Satisfaction on Rhinoplasty Results in the Name of Personal Variations

Abstract

Aim: In studies conducted around the world, it has been reported that only 10% of nose surgeries are only dependent on function, while the rest aim for the cosmetic goals of patients. The growing desire for cosmetic rhinoplasty requires further scientific evaluation in certain parts of the world. Low self-esteem, anxiety about negative body image, and some self-psychological personalities (perfectionism or obsessive-compulsive disorders, bipolar disorder, and some kinds of psychosis) may create motivation for cosmetic surgery. Our current study evaluates our rhinoplasty patients in the name of demographic variables like age, gender, education level, parenting and psychiatric characteristics like having medication before and continuing.

Method: We included 99 patients in our detection who applied to our clinic for cosmetic desire. Our study contains demographic variables like age, gender, education level, parenting and psychiatric characteristics like having medication before and continuing. All variables are evaluated with Rosenberg Self-Esteem Scale (RSES) and Social Appearance Anxiety Scale-scoring system (SAAS) statistically.

Results: The increase of the postoperative values in the RSES scoring analyses compared to preoperative results can be evaluated as significant statistically ($p < 0.001$). Similarly the decreasing of values in the SAAS scoring analyses with operation is statistically significant ($p < 0.001$).

Conclusion: We found that some of the parameters support very known hypotheses in literature, but on the contrary, some are having no effect on Rosenberg Self-Esteem Scale (RSES) and Social Appearance Anxiety Scale (SAAS).

Keywords: Rhinoplasty, psychiatry, self-esteem scale, social appearance

Giriş

Dünya genelinde yapılan araştırmalarda burun cerrahilerinin yalnızca % 10 u sadece fonksiyona bağlıyken, geri kalanının görsel değişikliği amaçladığı bildirilmiştir¹.

Düşük özbeğeni, olumsuz vücut imajı ile ilgili anksiyete ve bazı psikolojik kişisel özellikler (mükemmelliyetçilik veya obsessif-kompulsif, bipolar ve psikozun diğer özellikleri) estetik cerrahi için motivasyon oluşturabilir²⁻⁴. Bazı önceki çalışmalar estetik cerrahi isteyen hastalarda anlamlı psikopatoloji raporlamıştır^{1,5}.

Gözlemlenen en ciddi psikopatolojiler obsessif-kompulsif bozukluklar, depresyon, kişilik problemleri, psikotik bozukluk, paranoya, düşmanlık, fobi, ve genel psikopatolojidir⁶.

Diğerleri hastaların % 70 inde tanı konmuş psikiyatrik bozukluk, depresyon ve nöroz ve pasif-agresif kişilik bulmuştur⁷.

Green ve arkadaşları vücut imajı ile ilgili tatminsizlik ve anksiyete ile mental rahatsızlıkların hastaları estetik cerrahiye zorladığını belirtmişlerdir⁸. Bazı bilim adamları estetik cerrahi yaptıran çoğu kişinin özbeğenisinin fiziksel görüntü bağıntılı olduğunu ve bu yüzden cerrahi değişim aradıklarını ifade etmişlerdir⁹. Diğer araştırmacılar ise bu kişilerin psikolojik olarak tamamen sağlıklı olduklarını ve sadece görüntülerinin daha iyi olmasını amaçladıklarını belirtmişlerdir¹⁰⁻¹².

Görsel değişikliği amaçlayan estetik cerrahilerde, psikolojik etmenler hem prognozda ve postoperatif dönemdeki memnuniyette önemli bir rol oynamaktadır¹³.

Başka bir çalışmada estetik amaçlı rinoplasti yapılanların gönüllü psikolojik değerlendirilmesinde, özbeğenin ve vücut imajının postoperatif komplikasyonları önlediği önerilmiştir⁴.

Psikologlara göre bir toplumdaki başarısız estetik cerrahi algısı katılımcıların algısal ve duygusal motivasyonlarından çok etkilenmektedir. Cerrahi isteyen hastalarda psikolojik karakteristikleri, mükemmelliyetçiliği ve vücut imajını inceleyen pek çok çalışma yapılmıştır^{14,15}.

Çalışmalarda estetik cerrahi için başvuran hastaların psikolojik karakteristikleri ile rinoplasti isteği ve tatmini arasında anlamlı korelasyon bulunmuştur^{7,16}. Kozmetik rinoplasti için giderek artan istek dünyanın belli kısımlarında ileri bilimsel değerlendirme gerektirmektedir. Mevcut çalışmamız, rinoplasti hastalarımızda demografik değişkenleri (yaş, cinsiyet, evlilik, eğitim seviyesi, çocuk sahibi olma) ve psikolojik değişkenleri (daha önce psikiyatrik tedavi almış olma veya psikiyatrik tedavisinin devam etme durumu) değerlendirmektedir.

Gereç ve Yöntem

Çalışma İstanbul Gelişim Üniversitesi tarafından 15.04.2021 tarih ve 2021-13-23 karar numarası ile onaylanmıştır. Çalışmamızda 99 hasta değerlendirilmiştir ve hastalarımızın hepsi kliniğimize estetik amaçlı rinoplasti için başvuran hastalardır.

Bu çalışmanın değişkenleri demografik değişkenleri (yaş, cinsiyet, evlilik, eğitim seviyesi, çocuk sahibi olma) ve psikolojik değişkenleri (daha önce psikiyatrik tedavi almış olma veya psikiyatrik tedavisinin devam etme durumu) içermektedir.

‘Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği’ (RBSÖ) ile ve ‘Sosyal Görünüş Kaygı Ölçeği’ (SGKÖ) ile puanlama yapıp değişkenlerle olan anlamlılık değerlendirilmiştir.

Bireylerin benlik saygısı değerlendirmesi için kullanılan Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, toplamda 10 yargıdan oluşmaktadır. Hastalar her bir yargıya çok doğru veya doğru, yanlış veya çok yanlış ifadelerinden birini seçmektedir. Biz de bunlara göre 1,2,3,4 olarak puanlayıp istatistik olarak değerlendirdik. Aynı şekilde Sosyal Görünüş Kaygı Ölçeği 16 yargıdan oluşur ve hastalar her bir tespit hiç uygun değil veya uygun değil, biraz uygun veya uygun veyahut tamamen uygun şeklinde yanıtlamışlardır. Yanıtlar 1-5 arasında puanlanmıştır ve istatistiksel olarak değerlendirilmiştir (Şekil 1, Şekil 2).

Şekil 1. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği

D-1	ROSENBERG BENLİK SAYGISI ÖLÇEĞİ	ÇOK DOĞRU	DOĞRU	YANLIŞ	ÇOK YANLIŞ
Madde 1	1. Kendimi en az diğer insanlar kadar değerli buluyorum				
	2. Bazı olumlu özelliklerim olduğunu düşünüyorum.				
	3. Genelde kendimi başarısız bir kişi olarak görme eğilimindeyim				
Madde 2	4. Ben de diğer insanların birçoğunun yapabildiği kadar bir şeyler yapabilirim.				
	5. Kendimde gurur duyacak fazla bir şey bulamıyorum.				
Madde 3	6. Kendime karşı olumlu bir tutum içindeyim.				
Madde 4	7. Genel olarak kendimden memnunum.				
Madde 5	8. Kendime karşı daha fazla saygı duyabilmeyi isterdim.				
Madde 6	9. Bazen kendimin bir işe yaramadığımı düşünüyorum.				
	10. Bazen kendimin hiç de yeterli bir insan olmadığımı düşünüyorum				

Şekil 2. Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği

SOSYAL GÖRÜNÜŞ KAYGISI ÖLÇEĞİ	Hiç Uygun Değil	Uygun Değil	Biraz Uygun	Uygun	Tamamen Uygun
1. Dış görünüşümle ilgili kendimi rahat hissedirim					
2. Fotoğrafım çekilirken kendimi gergin hissedirim.					
3. İnsanlar doğrudan bana baktıklarında gerilirim.					
4. İnsanların görünüşümden dolayı benden hoşlanmayacakları konusunda endişelenirim.					
5. Yanlarında olmadığım zamanlarda insanların görünüşümle ilgili kusurlarımı konuşacaklarından endişelenirim.					
6. Görünüşümden dolayı insanların benimle beraber vakit geçirmek istemeyeceklerinden endişelenirim.					
7. İnsanların beni çekici bulmamlarından korkarım.					
8. Görünüşümün yaşamımı zorlaştıracığından endişe duyarım					
9. Karşıma çıkan fırsatları görünüşümden dolayı kaybetmekten kaygılanırım.					
10. İnsanlarla konuşurken görünüşümden dolayı gerginlik yaşarım.					
11. Diğer insanlar görünüşümle ilgili bir şey söylediklerinde kaygılanırım.					
12. Dış görünüşümle ilgili başkalarının beklentilerini karşılayamamaktan endişeleniyorum					
13. İnsanların görünüşümü olumsuz olarak değerlendirecekleri konusunda endişelenirim.					
14. Diğer insanların görünüşümdeki bir kusurun farkına vardıklarını düşündüğümde kendimi rahatsız hissedirim.					
15. Sevdiğim kişinin görünüşümden dolayı beni terk edeceğinden endişe duyuyorum					
16. İnsanların görünüşümün iyi olmadığını düşünmelerinden endişeleniyorum.					

İstatistiksel Analiz

İstatistiksel değerlendirmeler açısından NCSS (Number Cruncher Statistical System) 2007 (Kaysville, Utah, USA) sistemi uygulandı. Çalışma bulguları analiz edilirken tanımlayıcı istatistiksel değerlendirmelerin (ortalama, standart sapma, medyan, birinci çeyreklik (Q_1), üçüncü çeyreklik (Q_3), frekans, yüzde, minimum, maksimum) yanı sıra nicel verilerin normal dağılıma uygunlukları Shapiro-Wilk testi ve grafiksel analizler ile test edilmiştir. Normal dağılım göstermeyen nicelik yönünden sabit olmayan verileri gruplar arası kıyaslamada Mann Whitney U test kullanıldı. Normal dağılım göstermeyen parametrelerin nicelik yönünden ameliyat öncesi ve ameliyat sonrası ölçümlerinin değerlendirilmesinde Wilcoxon Signed Ranks test tercih edildi. Nicel parametrelerin analizi için Spearman korelasyon işlemlendi. $p < 0.05$ olması istatistiki verilerde anlamlılık olarak değerlendirildi.

Bulgular

Yaşları 18-53 arasında değişen hastaların ortalaması rakamsal olarak 31.72 ± 7.07 yıldır.

Ortalaması 14.65 ± 2.59 yıl olan eğitim sürelerinin en kısası 8 yıl en uzununu 25 yıldır.

Çalışmaya dahil edilen hastaların %13.1'i ($n=13$) kadın, %86.9'u ($n=86$) erkek olarak tespit edilmiştir.

Değerlendirdiğimiz hastaların %64.6'sı ($n=64$) bekar, %35.4'ü ($n=35$) evlidir.

Olguların %67.7'sinin ($n=67$) çocuğu yokken, %32.3'ününün ($n=32$) çocuğu bulunmaktadır. Olguların %18.2'si ($n=18$) daha önce psikiyatrik tedavi almışken, %4'ününün ($n=4$) devam eden psikiyatrik tedavileri olduğu saptanmıştır (Tablo 1).

Tablo 1. Tanımlayıcı özelliklerin dağılımı

		Min-Mak	Ort±ss
Yaş (yıl)		18-53	31.72 ± 7.07
Eğitim süresi (yıl)		8-25	14.65 ± 2.59
		n	%
Cinsiyet	Kadın	13	13.1
	Erkek	86	86.9

Medeni durum	Bekar	64	64.6
	Evli	35	35.4
Çocuk varlığı	Yok	67	67.7
	Var	32	32.3
Daha önce psikiyatrik tedavi	Yok	81	81.8
	Var	18	18.2
Devam eden psikiyatrik tedavi	Yok	95	96
	Var	4	4

Vakaların ameliyat öncesine göre ameliyat sonrası RBSÖ skorlarında tespit edilen artış istatistiksel değerlendirmede manalı bulunmuştur ($p < 0.001$). Bu da ameliyatın RBSÖ ölçeğine dayanarak olumluluk göstergesi olarak kabul edilebilir.

Çalışmaya dahil edilen hastaların ameliyat öncesine göre ameliyat sonrası SGKÖ puanlarında gözlenen düşüş istatistiki anlamda olumlu olarak tespit edilmiştir ($p < 0.001$). Bu da ameliyatın SGKÖ ölçeğine dayanarak olumluluk göstergesi olarak kabul edilebilir (Tablo 2).

Tablo 2. Ölçek puanlarının değerlendirilmesi

		Ameliyat öncesi	Ameliyat sonrası	Fark	p
RBSÖ	<i>Medyan (Q₁, Q₃)</i>	24 (20, 27)	29 (26, 30)	3 (0, 8)	<0.001**
	<i>Ort±Ss</i>	23.88±4.56	27.69±2.82	3.81±5.28	
SGKÖ	<i>Medyan (Q₁, Q₃)</i>	30 (24, 41)	24 (18, 30)	-7 (-16, -1)	<0.001**
	<i>Ort±Ss</i>	34.00±13.45	24.98±7.91	-9.02±14.52	
ROE	<i>Medyan (Q₁, Q₃)</i>	18 (11, 21)	24 (23, 24)	6 (2, 11)	<0.001**
	<i>Ort±Ss</i>	16.26±5.54	23.47±3.13	7.21±6.29	

Wilcoxon Signed Ranks Test

** $p < 0.01$

Olgular; sosyodemografik açıdan RBSÖ değişimine göre tek tek ele alındığında;

Olguların yaşları ile ameliyat öncesi, ameliyat sonrası RBSÖ puanları ve ameliyat öncesine göre ameliyat sonrası RBSÖ puanlarında tespit edilen farklılık istatistiksel anlamda değerli kabul edilmemiştir ($p>0.05$) (Tablo 3).

Çalışmaya dahil edilen hastaların eğitim süreleri ile ameliyat öncesi, ameliyat sonrası RBSÖ skorlamaları istatistiki anlamda değerlendirildiğinde anlamlı kabul edilmemiştir ($p>0.05$) (Tablo 3).

İstatistiksel değerlendirilen eğitim süreleri ile ameliyat öncesine göre ameliyat sonrası RBSÖ skorlamalarında negatif yönde 0.217 değerinde değişimin anlamlılık ifade ettiği tespit edilmiştir ($r:-0.217$, $p: 0.031$). Yani eğitim süresi arttıkça ameliyat ile gerçekleşen RBSÖ puanındaki değişim azalmıştır. Bunu düşük eğitim süresi olan hastalarda ameliyatın benlik saygısına katkısının daha fazla olabileceği şeklinde yorumlamamız mümkündür (Tablo 3).

Olguların cinsiyetlerine göre ameliyat öncesi, ameliyat sonrası değişen RBSÖ skorları istatistiksel değerlendirmede anlamlılık arz etmemiştir ($p>0.05$) (Tablo 3).

Erkek olguların ameliyat öncesine kıyasla ameliyat sonrası RBSÖ puanlarında gözlenen değişimin kadın olgularda gözlenen değişimden istatistiki anlamda fazla olduğu tespit edilmiştir ($p: 0.029$). Bunu ameliyatın benlik saygısına erkek hastalarda kadın hastalara oranla daha fazla katkısı olduğu şeklinde yorumlayabiliriz (Tablo 3).

Olguların medeni durumlarına göre ameliyat öncesi, ameliyat sonrası RBSÖ puanları ve ameliyat öncesine göre ameliyat sonrası RBSÖ puanlarında gözlenen değişim açısından istatistik anlamında değişim tespit edilmemiştir ($p>0.05$) (Tablo 3).

Çalışmaya dahil edilen hastaların ebeveyn olup olmamalarına göre ameliyat öncesi, ameliyat sonrası RBSÖ puanları ve ameliyat öncesine göre ameliyat sonrası RBSÖ puanlarında gözlenen değişim bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0.05$) (Tablo 3).

Olguların daha önce psikiyatrik tedavi alma durumlarına göre ameliyat sonrası değişen RBSÖ skorları açısından istatistiki anlamlılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$).

Daha önce psikiyatrik tedavi almış olan olguların ameliyat öncesi RBSÖ puanlarının daha önce psikiyatrik tedavi almamış olan olguların puanlarından sayımlama neticesi ile küçük veya düşük olduğu tespit edilmiştir ($p < 0.001$) (Tablo 3).

Daha önce psikiyatrik tedavi almış olan olguların ameliyat öncesine göre ameliyat sonrası RBSÖ puanlarında gözlenen değişimin daha önce psikiyatrik tedavi almamış olan olgularda gözlenen değişimden sayımlama neticesinde büyük olduğu görülmüştür ($p: 0.017$) (Tablo 3).

Olguların devam eden psikiyatrik tedavisi olma durumlarına göre ameliyat sonrası RBSÖ puanları ve ameliyat öncesine göre ameliyat sonrası RBSÖ puanlarında gözlenen değişim bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p > 0.05$) (Tablo 3).

Devam eden psikiyatrik tedavisi olan olguların ameliyat öncesi RBSÖ puanlarının devam eden psikiyatrik tedavisi olmayan olguların puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde küçük/düşük olduğu saptanmıştır ($p: 0.037$) (Tablo 3).

Tablo 3. Tanımlayıcı özelliklere göre RBSÖ puanlarının karşılaştırılması

		RBSÖ					
		Ameliyat öncesi		Ameliyat sonrası		Fark	
		ar	p	ar	p	ar	p
Yaş (yıl)		0.061	0.549	-0.015	0.881	-0.074	0.467
Eğitim süresi (yıl)		0.167	0.098	-0.163	0.106	-0.217	0.031*
		Medyan (Q₁, Q₃)	b_p	Medyan (Q₁, Q₃)	b_p	Medyan (Q₁, Q₃)	b_p
Cinsiyet	Kadın	26 (21, 28)	0.344	27 (24, 30)	0.097	1 (-2, 4)	0.029*
	Erkek	24 (20, 27)		29 (27, 30)		3.5 (1, 8)	
Medeni durum	Bekar	25 (21, 27.5)	0.638	28.5 (25.5, 30)	0.571	3 (0, 7.5)	0.504

	Evli	24 (20, 27)		29 (27, 30)		3 (1, 8)	
Çocuk varlığı	Yok	26 (21, 28)	0.085	29 (27, 30)	0.972	3 (0, 7)	0.213
	Var	22.5 (19.5, 26.5)		29 (26, 30)		4.5 (1, 8.5)	
Daha önce psikiyatrik tedavi	Yok	26 (21, 28)	<0.001**	29 (27, 30)	0.654	3 (0, 7)	0.017*
	Var	20 (19, 23)		29 (24, 30)		9 (1, 11)	
Devam eden psikiyatrik tedavi	Yok	25 (21, 28)	0.037*	29 (26, 30)	0.700	3 (0, 8)	0.181
	Var	19 (17.5, 22.5)		28.5 (24.5, 29.5)		10.5 (3, 11)	

^ar: Spearman korelasyon katsayısı

^b Mann-Whitney U test

*p<0.05

**p<0.01

Q₁: Birinci çeyreklik, Q₃: Üçüncü çeyreklik

Olguların yaşları ile ameliyat öncesi SGKÖ puanları arasında negatif yönde 0.268 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır (r:-0.268, p: 0.007). Yani operasyon öncesi düşük yaştaki bireylerin yüksek yaştaki bireylere göre daha yüksek SGKÖ puanlarına sahip olduğu görülmüş olup bu da düşük yaş bireylerin yüksek yaş bireylere göre daha olumsuz sosyal görünüş kaygı ölçeğine sahip olduğu şeklinde yorumlanabilir (Tablo 4).

Olguların yaşları ile ameliyat sonrası SGKÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmamıştır (p>0.05) (Tablo 4).

Olguların yaşları ile ameliyat öncesine göre ameliyat sonrası SGKÖ puanlarında gözlenen değişim arasında pozitif yönde 0.220 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır (r: 0.220, p:0.028) (Tablo 4).

Olguların eğitim süreleri ile ameliyat öncesi, ameliyat sonrası SGKÖ puanları ve ameliyat öncesine göre ameliyat sonrası SGKÖ puanlarında gözlenen değişim arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmamıştır (p>0.05) (Tablo 4).

Olguların cinsiyetlerine göre ameliyat öncesi, ameliyat sonrası SGKÖ puanları ve ameliyat öncesine göre ameliyat sonrası SGKÖ puanlarında gözlenen değişim bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0.05$) (Tablo 4).

Olguların medeni durumlarına göre ameliyat sonrası SGKÖ puanları ve ameliyat öncesine göre ameliyat sonrası SGKÖ puanlarında gözlenen değişim bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0.05$) (Tablo 4).

Evli olguların ameliyat öncesi SGKÖ puanlarının bekar olguların puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde küçük/düşük olduğu saptanmıştır ($p: 0.003$) (Tablo 4).

Olguların çocuk varlığına göre ameliyat öncesi, ameliyat sonrası SGKÖ puanları ve ameliyat öncesine göre ameliyat sonrası SGKÖ puanlarında gözlenen değişim bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0.05$) (Tablo 4).

Olguların daha önce psikiyatrik tedavi alma durumlarına göre ameliyat öncesi, ameliyat sonrası SGKÖ puanları ve ameliyat öncesine göre ameliyat sonrası SGKÖ puanlarında gözlenen değişim bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0.05$) (Tablo 4).

Olguların devam eden psikiyatrik tedavisi olma durumlarına göre ameliyat öncesi, ameliyat sonrası SGKÖ puanları ve ameliyat öncesine göre ameliyat sonrası SGKÖ puanlarında gözlenen değişim bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0.05$) (Tablo 4).

Tablo 4. Tanımlayıcı özelliklere göre SGKÖ puanlarının karşılaştırılması

	SGKÖ					
	Ameliyat öncesi		Ameliyat sonrası		Fark	
	^ar	p	^ar	p	^ar	P
Yaş (yıl)	-0.268	0.007**	-0.022	0.826	0.220	0.028*
Eğitim süresi (yıl)	-0.087	0.392	0.152	0.132	0.165	0.102
	Medyan (Q₁, Q₃)	^bp	Medyan (Q₁, Q₃)	^bp	Medyan (Q₁, Q₃)	^bp

Cinsiyet	Kadın	28 (24, 41)	0.656	24 (19, 30)	0.905	-5 (-12, -3)	0.752
	Erkek	30 (24, 41)		23.5 (18, 30)		-7.5 (-16, -1)	
Medeni durum	Bekar	32 (25.5, 44)	0.003**	24 (18.5, 31.5)	0.294	-9 (-16.5, -3)	0.075
	Evli	25 (22, 36)		23 (18, 29)		-5 (-13, 0)	
Çocuk varlığı	Yok	31 (24, 43)	0.330	24 (18, 32)	0.592	-8 (-16, -2)	0.739
	Var	27 (24, 40)		23.5 (19, 28)		-7 (-15.5, -0.5)	
Daha önce psikiyatrik tedavi	Yok	29 (24, 39)	0.193	23 (18, 31)	0.902	-6 (-14, -1)	0.063
	Var	38 (25, 49)		24.5 (19, 30)		-14.5 (-24, -5)	
Devam eden psikiyatrik tedavi	Yok	30 (24, 41)	0.884	23 (18, 30)	0.444	-7 (-16, -1)	0.791
	Var	34.5 (22, 49)		29.5 (23, 32)		-11 (-17, 1)	

^ar: Spearman korelasyon katsayısı

^b Mann-Whitney U test

*p<0.05

**p<0.01

Q₁: Birinci çeyreklik, Q₃: Üçüncü çeyrekli

Tartışma

Kozmetik cerrahi yaptıranların görünüşünü, tatminkarlığını ve özgüvenini arttırdıkça, çok sayıda psikolojik ve sosyal faktörler de değerlendirmeye alınmaya başlandı^{6,9}. Mevcut çalışma, sosyodemografik ve psikolojik etmenler eşliğinde estetik burun cerrahisi geçiren hastaların memnuniyetlerini değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Estetik burun cerrahisi geçiren 99 hasta değerlendirilmiş, sosyodemografik veriler ve kişisel faktörler anket yöntemi ile sorgulanmıştır. Mevcut çalışmanın demografik verileri önceki çalışmaların aksine erkek yoğunluğunu göstermektedir¹⁷⁻¹⁹.

Biz çalışmamızda olguların yaşları ile ameliyat öncesi, ameliyat sonrası RBSÖ puanları ve ameliyat öncesine göre ameliyat sonrası RBSÖ puanlarında gözlenen değişim arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmamıştır (p>0.05). Bu durumda yaş faktörü göz

önüne alınarak estetik burun operasyonlarının benlik saygısında değişim yapmayacağı kanaatine varabiliriz.

Olguların yaşları ile ameliyat öncesine göre ameliyat sonrası SGKÖ puanlarında gözlenen değişim arasında pozitif yönde 0.220 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır (r: 0.220, p: 0.028). Bunu yaş arttıkça SGKÖ ölçeğinde artış ve düşük yaştaki bireylerde daha yaşlı bireylere kıyasla, ameliyatla sosyal görünüş kaygı ölçeğinde daha fazla olumlu anlamda değişim olarak yorumlayabiliriz.

Cinsiyetin estetik burun operasyonlarında benlik saygısında veya sosyal görünüş kaygısında ameliyat öncesi ve sonrası anlamlı istatistiksel değişim yapmadığını tespit ettik. Ferraro ve arkadaşlarının²⁰ çalışmasında ortalama mükemmelliyetçilik skorları erkeklerde daha düşükken bizim çalışmamızda da erkek olguların ameliyat öncesine göre ameliyat sonrası RBSÖ puanlarında gözlenen değişimin kadın olgularda gözlenen değişimden istatistiksel olarak anlamlı düzeyde büyük olduğu saptanmıştır (p:0.029). Bunu estetik burun operasyonlarının benlik saygısındaki olumlu yönde etkisinin kadınlara göre erkeklerde daha belirgin olduğu şeklinde yorumlayabiliriz.

Olguların eğitim süreleri ile ameliyat öncesine göre ameliyat sonrası RBSÖ puanlarında gözlenen değişim arasında negatif yönde 0.217 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır (r:-0.217, p: 0.031). Bu bilgi ile eğitim süresi arttıkça estetik amaçlı burun operasyonu ile muhtemel benlik saygısını artırma etkisinin azaldığı sonucuna varabiliriz.

Evli olma durumunda bizim çalışmamızda da tıpkı Asadi ve arkadaşlarının çalışmasında olduğu gibi evli olanlar bekar olanlardan daha az yoğunlukta idi²¹. Çalışmamızda olguların %64.6' sı (n=64) bekar, %35.4'ü (n=35) evli idi.

Bizim çalışmamızda olguların eğitim süreleri 8 ile 25 yıl arasında değişmekte olup ortalama 14.65±2.59 yıldır. Önceki çalışmalarda eğitim süresinin fazlalığı ile rinoplasti isteği arasında bir korelasyon görülmüştür^{17, 18, 21}. Olguların eğitim süreleri ile ameliyat öncesine göre ameliyat sonrası RBSÖ puanlarında gözlenen değişim arasında negatif yönde 0.217 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır (r:-0.217, p: 0.031). Eğitim süresi arttıkça benlik saygısı ölçeğine istinaden memnuniyet azalmış gibi yorumlayabiliriz.

Bazı çalışmalar akraba, arkadaş, tanıdık ve eşlerin de estetik cerrahiye yönelen motivasyonlardan olduğunu söylese de bizim çalışmamızda olguların % 64.6'sı (n=64) bekar, %35.4'ü (n=35) evlidir²². Yine bizim çalışmamızda olguların % 67.7'sinin (n=67) çocuğu yokken, %32.3'ünün (n=32) çocuğu bulunmaktadır. Olguların medeni durumlarına göre ameliyat öncesi, ameliyat sonrası RBSÖ puanları ve ameliyat öncesine göre ameliyat sonrası RBSÖ puanlarında gözlenen değişim bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır (p>0.05).

Olguların çocuk varlığına göre ameliyat öncesi, ameliyat sonrası RBSÖ puanları ve ameliyat öncesine göre ameliyat sonrası RBSÖ puanlarında gözlenen değişim bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır (p>0.05).

Olguların medeni durumlarına göre ameliyat sonrası SGKÖ puanları ve ameliyat öncesine göre ameliyat sonrası SGKÖ puanlarında gözlenen değişim bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır (p>0.05).

Farklı olarak evli olguların ameliyat öncesi SGKÖ puanlarının bekar olguların puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde küçük/düşük olduğu saptanmıştır (p: 0.003). Bunu evli bireylerin ameliyat öncesi sosyal görünüş kaygısı değerlendirildiğinde bekar olgulara göre daha olumlu düzeyde oldukları şeklinde yorumlamamız mümkündür.

Olguların çocuk varlığına göre ameliyat öncesi, ameliyat sonrası SGKÖ puanları ve ameliyat öncesine göre ameliyat sonrası SGKÖ puanlarında gözlenen değişim bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır (p>0.05).

Olguların daha önce psikiyatrik tedavi almasının estetik burun operasyonları ile anlamlı düzeyde benlik saygısı veya sosyal görünüş kaygısında etkisi olmadığını tespit ettik.

Daha önce psikiyatrik tedavi almış olan olguların ameliyat öncesi RBSÖ puanlarının daha önce psikiyatrik tedavi almamış olan olguların puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde küçük/düşük olduğu saptanmıştır (p<0.001). Bu bize daha önce psikiyatrik tedavi almış olguların almamış olanlara kıyasla ameliyat öncesi benlik saygısı ölçeklerinin daha olumsuz olduğunu düşündürebilir.

Daha önce psikiyatrik tedavi almış olan olguların ameliyat öncesine göre ameliyat sonrası RBSÖ puanlarında gözlenen değişimin daha önce psikiyatrik tedavi almamış

olan olgularda gözlenen değişimden istatistiksel olarak anlamlı düzeyde büyük olduğu saptanmıştır (p:0.017). Bu veri, ameliyatın; daha önce psikiyatrik tedavi almış olgularda almamış olanlara göre benlik saygısını olumlu anlamda arttıran etkisi olarak değerlendirilebiliriz.

Olguların devam eden psikiyatrik tedavisi olma durumlarına göre ameliyat sonrası RBSÖ puanları ve ameliyat öncesine göre ameliyat sonrası RBSÖ puanlarında gözlenen değişim bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır (p>0.05).

Devam eden psikiyatrik tedavisi olan olguların ameliyat öncesi RBSÖ puanlarının devam eden psikiyatrik tedavisi olmayan olguların puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde küçük/düşük olduğu saptanmıştır (p:0.037). Bunu psikiyatrik sorunların benlik saygısını olumsuz anlamda etkilediği şeklinde yorumlamamız mümkündür.

Sonuç

Çalışmamızda birçok parametre ayrıntılı olarak değerlendirildi ve hastaları ameliyat sonrası başarı anlamında gözlemlerken pek çok faktörün çok yönlü etki edebileceğini gördük.

Çalışmamızda bazı parametrelerin, genel geçer kabul gören bazı hipotezleri destekler tarzda olduğu görülürken, bazı parametlerin ise sanılanın aksine benlik saygısı veya sosyal görünüş kaygısı üzerinde etkili olmadığını gördük.

Benzer çalışmaların fazla sayıda olgu ile yeniden değerlendirilmesi biz burun estetiği cerrahlarını hastaları ve buldukları koşulları ve özellikleri göz önüne alınarak değerlendirme açısından donanımlı kılacaktır. Hastaların mevcut koşulları ve operasyon sonrası memnuniyeti etkileyebilecek özellikleri, rinoplasti yapan cerrahları hasta seçimi konusunda yönlendirebilecektir. Bu yüzden bu çalışmanın ve bu çalışma ışığında yapılacak daha kapsamlı değerlendirmelerin literatüre katkı sağlaması umudundayız.

KAYNAKLAR

1. Rettinger G. Risks and complications in rhinoplasty. *GMS Curr Top Otorhinolaryngol Head Neck Surg.* 2007; 6: 1–14.

2. Akbari Sari A, Babashahy S, Olyaeimanesh A, Rashidian A. Estimating the frequency and rate of first 50 common types of invasive procedures in Iran healthcare system. *Iran J Public Health*. 2012;41(10):60-4.
3. Veale D, Neziroglu F. *Body Dysmorphic Disorder: A Treatment Manual*. John Wiley and Sons; 2010.
4. Darisi T, Thorne S, Iacobelli C. Influences on decision-making for undergoing plastic surgery: a mental models and quantitative assessment. *Plast Reconstr Surg*. 2005;116(3):907-16. doi: 10.1097/01.prs.0000177691.81162.e5.
5. Pavan C, Vindigni V, Semenzin M, Mazzoleni F, Gardiolo M, Simonato P, et al. Personality, temperament and clinical scales in an Italian Plastic Surgery setting: what about body dysmorphic disorder? *Int J Psychiatry Clin Pract*. 2006;10(2):91-6. doi: 10.1080/13651500500487677.
6. Naraghi M, Atari M. Comparison of patterns of psychopathology in aesthetic rhinoplasty patients versus functional rhinoplasty patients. *Otolaryngol Head Neck Surg*. 2015;152(2):244-9. doi: 10.1177/0194599814560139.
7. Edgerton MT, Jacobson WE, Meyer E. Surgical-psychiatric study of patients seeking plastic (cosmetic) surgery: ninety-eight consecutive patients with minimal deformity. *Br J Plast Surg*. 1960 Jul;13:136-45. doi: 10.1016/s0007-1226(60)80029-x. PMID: 13819311.
8. Green SP, Pritchard ME. Predictors of body image dissatisfaction in adult men and women. *Soc Behav Pers*. 2003;31:215-222. <https://doi.org/10.2224/sbp.2004.31.3.215>.
9. Kucur C, Kuduban O, Ozturk A, Gozeler MS, Ozbay I, Deveci E, et al. Psychological evaluation of patients seeking rhinoplasty. *Eurasian J Med*. 2016;48(2):102-6. doi:10.5152/eurasianjmed.2015.103.
10. Sarwer DB, Wadden TA, Pertschuk MJ, Whitaker LA. The psychology of cosmetic surgery: a review and reconceptualization. *Clin Psychol Rev*. 1998;18(1):1-22. doi:10.1016/s0272-7358(97)00047-0.
11. Sarwer DB, Cash TF, Magee L, et al. Female college students and cosmetic surgery: an investigation of experiences, attitudes, and body image. *Plast Reconstr Surg*. 2005;115(3):931-8. doi:10.1097/01.prs.0000153204.37065.d3.

12. Cash TF, Labarge AS. Development of the appearance schemas inventory: a new cognitive body-image assessment. *Cognst Ther Res.* 1996;20:37-50.
<https://doi.org/10.1007/BF02229242>.
13. Abbas OL, Kurkcuoglu A, Aytop CD, Uysal C, Pelin C. Perception of symmetry in aesthetic rhinoplasty patients: anthropometric, demographic, and psychological analysis. *Perception.* 2017;46(10):1151-1170. doi: 10.1177/0301006617714214.
14. Hilhorst MT. Philosophical pitfalls in cosmetic surgery: a case of rhinoplasty during adolescence. *Med Humanit.* 2002 Dec;28(2):61-5. doi: 10.1136/mh.28.2.61.
15. Sarwer D, Magee L. *Physical Appearance and Society.* Lippincott Williams & Wilkins Publishers; 2006.
16. Marsh HW. Age and gender effects in physical self-concepts for adolescent elite athletes and non athletes: a multicohort-multioccasion design. *Sport Exerc Psychol.* 1998;20:237-259. <https://doi.org/10.1123/jsep.20.3.237>.
17. Zojaji R, Arshadi HR, Keshavarz M, Mazloum Farsibaf M, Golzari F, Khorashadizadeh M. Personality characteristics of patients seeking cosmetic rhinoplasty. *Aesthetic Plast Surg.* 2014;38(6):1090-3. doi: 10.1007/s00266-014-0402-7.
18. Furnham A, Levitas J. Factors that motivate people to undergo cosmetic surgery. *Can J Plast Surg.* 2012;20(4):e47-50.
19. Hashemi SAG, Edalatnoor B, Edalatnoor B, Niksun O. A comparison of body image concern in candidates for rhinoplasty and therapeutic surgery. *Electron Physician.* 2017;9(9):5363-5368. doi: 10.19082/5363.
20. Ferraro GA, Rossano F, D'Andrea F. Self-perception and self-esteem of patients seeking cosmetic surgery. *Aesthetic Plast Surg.* 2005;29(3):184-9. doi: 10.1007/s00266-004-0124-3.
21. Asadi M, Salehi M, Sadooghi M, Ebrahimi AA. Self-esteem and attitude toward body appearance before and after cosmetic rhinoplasty. *Iran J Psychiatry Clin Psychol.* 2013;19:28-33.
22. von Soest T, Kvalem IL, Skolleborg KC, Roald HE. Psychosocial factors predicting the motivation to undergo cosmetic surgery. *Plast Reconstr Surg.* 2006;117(1):51-62; discussion 63-4. doi: 10.1097/01.prs.0000194902.89912.fi.